

utrustningen totalt gjorde 102 märke-
ringar vid de 13 undersökningar som
analyserats.

Användbart diagnosstöd

Om denna utrustning används på fö-
reskrivet sätt kan den utgöra ett använd-
bart diagnosstöd både för erfarna och
mindre erfarna mammograförer. Utdel-
ningen i form av antal accepterade märke-
ringar bör vara låg för alla kategorier
undersökare, men lägst för den erfarna
bedömaren.

Huruvida det diagnostiska utbytet
kompenserar för dels den något ökade
tid som åtgår för bedömning, dels ut-
rustningens pris har inte analyserats.
Om utrustningen kan ersätta en av två
granskare vid sk dubbelgranskning tor-
de den dock vara lönsam i ett kost-
nad–nyttaperspektiv. Några dylika stu-
dier har dock inte utförts.

Referenser

1. Vyborny CJ, Giger ML. Computer vision
and artificial intelligence in mammography.
AJR Am J Roentgenol 1994; 162: 699-708.
2. Bick U, Giger ML, Schmidt RA, Niskikawa
RM, Wolverton DE, Doi K. Automated seg-
mentation of digitized mammograms. *Acad
Radiol* 1995; 2: 1-9.
3. Jiang Y, Nishikawa RM, Wolverton DE,
Metz CE, Giger ML, Schmidt RA. Malign-
ant and benign clustered microcalcifica-
tions: Automated feature analysis and clas-
sification. *Radiology* 1996; 198: 671-8.
4. Huo Z, Giger ML, Vyborny CJ, Bick U, Lu
P, Wolverton DE. Analyses of spiculation in
the computerized classification of mammo-
graphic masses. *Med Phys* 1995; 22: 1569-
79.
5. Feig SA. Decreased breast cancer mortality
through mammographic screening: results
of clinical trials. *Radiology* 1988; 167: 659-
65.

KORTKLIPP

Bartonella-spridning via katter och löss

I USA rapporteras varje år mer än
40 000 fall av kattklössjukan, som där
är vanligare än borrelios. Oftast spon-
tanläker infektionen, vilken orsakas av
Bartonella henselae och sannolikt
sprids via katter, speciellt yngre som har
loppor. Särskilt hos immunsvaga pati-
enter kan infektion av *B henselae* lik-
som av *B quintana* emellertid få svåra
konsekvenser i form av bacillär angio-
matos och pelios.

I en amerikansk fall–kontrollstudie
av 49 patienter med dessa manifestatio-
ner bekräftades sambandet mellan *B
henselae*-infektioner och exponering för
katter med loppor, medan *B quintana*
främst hittades hos fattiga och hemlösa
som haft löss, en parallell till spridning-
en av skyttegravsfeber under andra
världskriget (*New England Journal of
Medicine* 1997; 337: 1876-83, 1916-7).
Pelioshepatit och lymfkörtelengage-
mang förekom i denna studie endast hos
dem som hade *B henselae*-infektion,
medan *B quintana* främst förknippades
med subkutan infektion och lytiska ben-
lesioner. Exakt hur smittan sprids från
löss och loppor till människa är inte klar-
lagt, men man misstänker att det sker via
feces från dessa arter i riv- eller bitsår.

Det är svårt att odla *Bartonella*-arter
i laboratorium, och i denna studie skil-
de man på dem med hjälp av polymeras-
kedjereaktionsteknik. Behandling med
makrolidantibiotika tycks skydda mot
svårare infektion.

Alkohol bra, kaffe dåligt, mot H pylori-infektion

Var femte av 447 tyska allmänläkar-
patienter mellan 15 och 79 år hade tidi-
gare oupptäckt infektion av *Helicobac-
ter pylori* (*BMJ* 1997; 315: 1489-92).
På basis av vad patienterna svarade på
en standardiserad frågelista tycktes al-
kohol ge ett visst skydd mot aktiv infek-
tion. Effekten var dosberoende och lik-
artad för öl och vin. Kaffe hade motsatt
effekt.

Störfaktorer bakom samband H pylori–hjärtsjukdom

Eliminering av *Helicobacter pylori*
hos infekterade kan minska incidensen
av magcancer väsentligt – men det kan
inte väntas få någon förebyggande ef-
fekt mot ischemisk hjärtsjukdom, häv-
dar fyra brittiska forskare som i *BMJ*
(1997; 315: 1199-201) redovisar en

fall–kontrollstudie av 648 män som dött
i ischemisk hjärtsjukdom och dubbelt
så många matchade kontroller.

Frågan om ett samband mellan *H
pylori* och hjärtsjukdom har varit före-
mål för ett 20-tal studier de senaste
åren, men resultaten har varit motstridi-
ga. I denna undersökning, som är den
största hittills, mättes titern av IgG-an-
tikroppar mot *H pylori* i sparade prov
från fall och kontroller, och man fann
ingen signifikant skillnad.

Sannolikt har de forskare som funnit
ett samband lurats av störfaktorer; både
H pylori-infektion och ischemisk hjär-
tsjukdom har samband med socialklass.

Vårdare mer restriktiva till ingrepp än hospispatienter

Sjuksköterskor som vårdar svårt sju-
ka patienter är mer restriktivt inställda
till olika undersökningar och andra pro-
cedurer än patienterna själva. Det är
viktigt att personalens bedömningar
inte leder till att patienter förvägras
enkla test eller behandlingar som kan
vara till nytta för dem, inkluderar tre
forskare efter en enkätstudie vid ett brit-
tiskt hospis (*BMJ* 1997; 315: 1202-3).
23 patienter med långt framskriden can-
cersjukdom och 18 sjuksköterskor del-
tog i studien.

Signifikanta skillnader mellan pati-
enter och personal noterades i inställ-
ningen till exempelvis temperatur- och
blodtrycksmätning, EKG och datorto-
mografi men också till endoskopi, ope-
ration och återupplivning vid hjärtstopp.

En tidigare studie har visat att can-
cerpatienter är mer benägna än sina vård-
are att satsa på kemoterapi även om
denna innebär minimal chans till nytta.

Kan melatonin förklara vissa örtmedels effekter?

Kan gynnsam effekt av örtmediciner
mot migrän och lindrig depression, no-
terad i anekdotiska rapporter, delvis
bero på att örterna innehåller melato-
nin? En rapport i *Lancet* (1997; 350:
1598-9) tyder på att tre undersökta örter
innehåller relativt höga halter av mela-
tonin. Det gällde *Tanacetum* eller *Chry-
santhemum parthenium* (mattm), *Hypericum perforatum* (johannesört) och
Scutellaria bicalensis (Huang-qin).
Halter var högst i johannesörten blom-
mor och i övrigt i gröna blad. Studien
visar att det finns så många olika ämnen
i medicinalväxter att det krävs en om-
fattande biokemisk analys.

Yngve Karlsson, Läkartidningen